

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.13771458>

Accepted: 20.08.2024

Dijital Etik ve Ahlak Eğitimi: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları Üzerine Bir İnceleme

Digital Ethics and Moral Education: A Review on Religious Culture and Ethics Curricula

Mevlüt KAYA

Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı
mkaya@omu.edu.tr, Samsun, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7930-2372>

Zahit KÖSEOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı, Samsun/Canik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Samsun
zahitkoseoglu@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9595-6147>

Özet

Bu makale, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersi öğretim programlarına entegrasyonunu incelemektedir. Dijital etik, dijital ortamlarda etik davranış ve kararların nasıl olması gerektiğini ele alırken, dijital okuryazarlık, bireylerin dijital araçları etkin ve verimli kullanabilme yeteneğini kapsar. Araştırmanın temel dokümanları arasında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Genel Sunum Dokümanı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni ve DKAB Dersi Öğretim Programları (4-8. ve 9-12. sınıflar) bulunmaktadır. Bulgular, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programlarının dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimi konusunda literatürde vurgulanan temel prensiplerle uyumlu olduğunu göstermektedir. Özellikle, öğrencilerin dijital dünyada etik kurallara uygun davranışlar sergileme, dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirme ve dijital güvenlik önlemleri alma becerileri kazanmaları hedeflenmektedir. Bu bulgular, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin yalnızca bilgi ve beceri kazandırmanın ötesine geçerek, öğrencilerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini sağlamayı amaçladığını ortaya koymaktadır. Makale, dijital etik eğitiminin önemini vurgulamakta ve bu alandaki akademik çalışmalara katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programlarının dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimi konusundaki yaklaşımının, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkma becerilerini artırmayı hedeflediği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Dijital Etik, Dijital Okuryazarlık, Eğitim Programları

Abstract

This article examines the integration of digital ethics and digital literacy education into the Religious Culture and Moral Knowledge (RCMK) curriculum within the scope of the Turkish Century Education Model. Digital ethics addresses how ethical behavior and decisions should be made in digital environments, while digital literacy encompasses individuals' ability to use digital tools effectively and efficiently. The main documents of the study include the General Presentation Document of the Turkish Century Education Model, the Common Text of the Turkish Century Education Model Curricula, and the RCMK Curricula (grades 4-8 and 9-12).

The findings show that the curricula of the Turkish Century Education Model are in line with the basic principles emphasized in the literature on digital ethics and digital literacy education. In particular, students are expected to acquire the skills to exhibit ethical behavior in the digital world, to critically evaluate digital content, and to take digital security measures. These findings reveal that digital ethics and digital literacy education goes beyond merely providing knowledge and skills, and aims to ensure that students grow up as conscious and responsible individuals in the digital world. The article emphasizes the importance of digital ethics education and contributes to academic studies in this field. In addition, it is stated that the approach of the curricula of the Turkish Century Education Model on digital ethics and digital literacy education aims to increase students' ability to cope with the ethical problems they face in the digital world.

Keywords: Turkish Century Education Model, Digital Ethics, Digital Literacy, Education Programs

1. Giriş

Dijital teknolojilerin hızla ilerlemesi, eğitim dünyasında köklü değişimlere yol açmıştır. Günümüzde öğrenciler, dijital araçları ve platformları günlük yaşamlarının bir parçası olarak kullanmaktadır. Bu durum, eğitim süreçlerinde dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitiminin önemini artırmıştır. Dijital etik, dijital ortamlarda etik davranışların ve kararların nasıl olması gerektiği konusunu ele alır ve bu bağlamda eğitimin rolü büyüktür. Eğitim sistemleri, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak zorundadır (Floridi, 2013).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu gereksinimi karşılamak amacıyla öğretim programlarını dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitimi içerecek şekilde revize etmiştir. Özellikle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dijital etik ve ahlak eğitiminin vurgulanması, öğrencilere hem dini hem de etik değerlerin dijital ortamlarda nasıl uygulanacağını öğretmeyi amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

Dijital etik, bilgi etiği, mahremiyet, fikri mülkiyet hakları ve siber zorbalık gibi konuları içerir (Sert & Yılmaz, 2019). Bu konular, dijital okuryazarlık becerileriyle birlikte ele alındığında, öğrencilerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmesine katkı sağlar. Floridi (2013) dijital etik kavramını, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan etik sorunların çözümünde kritik bir bileşen olarak tanımlar.

Sert ve Yılmaz (2019) ise dijital etik eğitiminin Türk eğitim sistemindeki yerini incelemiş ve bu konunun müfredatlara entegrasyonunun gerekliliğini vurgulamıştır. Dijital dünyanın getirdiği yeni etik sorunlar, sadece teknolojiyi kullanma becerisi değil, aynı zamanda bu teknolojiyi etik ve ahlaki değerlerle uyumlu bir şekilde kullanma bilincini de gerektirmektedir. Bu bağlamda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi, öğrencilere bu bilinci kazandırmak için ideal bir platform sunmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında, öğrencilerin dijital araçları kullanarak bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme ve paylaşma becerileri geliştirilirken, aynı zamanda etik kurallara uygun davranışları gerektiği öğretilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b). Bu yaklaşım, öğrencilerin dijital dünyada karşılaşılabilecekleri etik sorunlarla başa çıkabilme becerilerini artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, dijital güvenlik önlemleri alma ve dijital bilgi kullanarak eleştirel düşünme becerileri de programın önemli unsurları arasında yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c).

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programlarının dijital etik ve ahlak eğitimi boyutunu incelemekte ve bu alanda yapılan akademik çalışmalara atıfta bulunmaktadır. Bu bağlamda, dijital etik eğitiminin önemi, uygulamaları ve literatürdeki yeri üzerinde durulacaktır.

2. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, bireylerin deneyimlerini, düşüncelerini ve sosyal dünyayı nasıl anlamlandırdıklarını derinlemesine incelemeyi amaçlayan bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2013). Dijital etik ve ahlak eğitimi konusundaki bu araştırma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programlarında dijital etik ve dijital okuryazarlığın nasıl ele alındığını incelemeyi hedeflemektedir.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırmanın deseni olarak durum çalışması yöntemi seçilmiştir. Durum çalışması, belirli bir olay, program veya birey hakkında derinlemesine bilgi toplamak için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yin, 2014). Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programları incelenmiştir. Bu yöntem, öğretim programlarının dijital etik ve dijital okuryazarlık konularında nasıl yapılandırıldığını ve uygulandığını detaylı bir şekilde analiz etme olanağı sağlamıştır.

2.2. Veri Toplama Yöntemleri

Veri toplama sürecinde doküman analizi ve literatür taraması teknikleri kullanılmıştır.

2.3. Doküman Analizi

Doküman analizi, yazılı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve yorumlanması sürecidir (Bowen, 2009). Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne ait dört ana doküman analiz edilmiştir:

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Genel Sunum Dokümanı,
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni,
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (4-8. Sınıf),
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (9-12. Sınıf).

Bu dokümanlar, dijital etik ve dijital okuryazarlık konularının öğretim programlarına nasıl entegre edildiğini anlamak amacıyla detaylı bir şekilde incelenmiştir.

2.4. Literatür Taraması

Literatür taraması, ilgili literatürün sistematik bir şekilde incelenmesi ve araştırma konusuyla ilgili mevcut bilgilerin derlenmesi sürecidir (Bryman, 2012). Bu çalışmada, dijital etik ve dijital okuryazarlık konularında yapılmış önceki çalışmalar, akademik makaleler, kitaplar ve raporlar taranmıştır. Literatür taraması, dijital etik eğitimi ve dijital okuryazarlık konularının eğitimde nasıl ele alındığını ve bu konularda yapılmış önemli çalışmaları içermektedir.

2.5. Veri Analizi

Toplanan verilerin analizi, tematik analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tematik analiz, verilerdeki ana temaları belirlemek ve bu temalar arasında ilişkiler kurmak amacıyla kullanılan bir nitel veri analiz yöntemidir (Braun & Clarke, 2006). Analiz sürecinde, öncelikle dokümanlardan ve literatür taramasından elde edilen veriler kodlanmış, ardından bu kodlar temalara dönüştürülmüştür. Bu temalar, dijital etik ve dijital okuryazarlık konularının öğretim programlarında nasıl ele alındığını ortaya koymuştur.

2.6. Güvenirlik ve Geçerlik

Nitel araştırmalarda güvenirlik ve geçerlik, araştırmanın güvenilirliğini ve sonuçların doğruluğunu sağlamak açısından önemlidir. Bu çalışmada, güvenirlik ve geçerlik sağlamak için çeşitli stratejiler kullanılmıştır. Öncelikle, veri toplama sürecinde kullanılan dokümanların ve literatür taramasının kapsamlı ve detaylı bir şekilde incelenmesi sağlanmıştır. Ayrıca, veri analizi sürecinde elde edilen temaların doğruluğunu kontrol etmek amacıyla literatürdeki bulgularla karşılaştırmalar yapılmıştır (Patton, 2015).

2.7. Etik Kurallar

Araştırmanın her aşamasında etik kurallara uyulmuştur. Kullanılan dokümanların ve literatürün etik kurallar çerçevesinde incelenmesi ve verilerin gizliliğinin sağlanması önemsenmiştir (Resnik, 2018). Bu çalışmada, elde edilen tüm veriler yalnızca araştırma amaçlı kullanılmıştır ve ilgili kaynaklara uygun atıflar yapılmıştır.

3. Literatür Taraması

Dijital etik ve ahlak eğitimi, modern eğitim sistemlerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, dijital etik, bilgi etiği, mahremiyet, fikri mülkiyet hakları ve siber zorbalık gibi konuların eğitim müfredatlarına entegrasyonu, öğrencilerin dijital dünyada bilinçli bireyler olarak yetişmelerini sağlamak için kritik bir rol oynamaktadır (Sert & Yılmaz, 2019).

Floridi (2013), dijital etik kavramını, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan etik sorunların çözümünde kritik bir bileşen olarak tanımlar. Floridi'ye göre, dijital bilgi etiği, dijital dünyadaki bilgi akışının ve bu bilgilerin kullanımının etik kurallara uygun bir şekilde yönetilmesini içerir. Bu bağlamda, dijital etik eğitimi, öğrencilerin dijital ortamlarda etik davranışlar sergilemelerini sağlamak için gereklidir.

Livingstone ve Haddon (2009), dijital güvenlik ve mahremiyet konularına odaklanan çalışmalarında, çocukların ve gençlerin dijital dünyada karşılaştıkları riskler ve bu risklerle başa çıkabilme becerileri üzerine önemli bulgular sunmuştur.

Buckingham (2007), dijital araçların eğitimdeki rolünü ve etkilerini incelediği çalışmasında, dijital okuryazarlığın öğrencilere kazandırılması gereken temel beceriler arasında yer aldığını belirtmiştir. Buckingham'a göre, dijital okuryazarlık, sadece teknolojiyi kullanma becerisi değil, aynı zamanda bu teknolojiyi etik ve sorumlu bir şekilde kullanma bilincini de içermektedir.

Sert ve Yılmaz (2019), dijital etik konusunun Türk eğitim sistemindeki yerini incelemiş ve bu konunun eğitim müfredatlarına entegrasyonunun gerekliliğini vurgulamıştır. Araştırmacılar, dijital etik eğitiminin öğrencilere dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkma becerisi kazandırdığını belirtmişlerdir.

Greenhow, Robelia ve Hughes (2009), dijital teknolojilerin öğrenci öğrenme süreçlerine etkisini inceledikleri çalışmalarında, dijital okuryazarlığın ve etik bilincin öğrenci başarılarını artırdığı sonucuna varmışlardır. Araştırmacılar, dijital ortamların sağladığı etkileşimli öğrenme fırsatlarının, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini vurgulamaktadır.

Hobbs (2010), medya okuryazarlığı ve dijital etik konularını ele aldığı çalışmasında, öğrencilerin medya ve dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirme becerilerinin önemini vurgulamıştır. Hobbs'a göre, dijital etik eğitimi, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları bilgi kirliliği ve yanlış bilgilendirme gibi sorunlarla başa çıkmalarını sağlamaktadır.

Gleason (2018), dijital vatandaşlık ve dijital etik eğitimi incelediği çalışmasında, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu davranışlar sergilemelerini sağlamak için dijital vatandaşlık

eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Gleason'a göre, dijital vatandaşlık eğitimi, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları sorunlarla başa çıkma becerilerini geliştirmektedir.

Miller (2014), dijital güvenlik ve siber zorbalık konularını ele aldığı çalışmada, dijital güvenlik eğitiminin siber zorbalığı önleme üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada, dijital güvenlik eğitiminin siber zorbalıkla başa çıkmada önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir.

Selwyn ve Facer (2013), dijital eğitim politikaları üzerine yaptıkları çalışmalarında, dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitime yönelik politikaların, eğitim sistemlerinin dijital dünyaya uyum sağlamasında kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Araştırmacılar, dijital etik eğitiminin müfredatlara entegrasyonunun, öğrencilerin dijital dünyada daha bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini sağladığını belirtmiştir.

Turkle (2015), dijital dünyada mahremiyet ve etik konularını ele aldığı çalışmada, dijital etik eğitiminin bireylerin dijital ortamlarda mahremiyetlerini koruma bilincini artırdığını vurgulamıştır. Turkle'a göre, dijital etik eğitimi, bireylerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkmalarını sağlamaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu gereksinimi karşılamak amacıyla öğretim programlarını dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitimi içerecek şekilde revize etmiştir. Özellikle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dijital etik ve ahlak eğitiminin vurgulanması, öğrencilere hem dini hem de etik değerlerin dijital ortamlarda nasıl uygulanacağını öğretmeyi amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

Eğitimde dijital etik ve ahlak eğitimi üzerine yapılan bu çalışmalar, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin hedefleriyle örtüşmektedir. Bu model kapsamında, öğrencilerin dijital araçları kullanarak bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme ve paylaşma becerileri geliştirilirken, aynı zamanda etik kurallara uygun davranmaları gerektiği öğretilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b). Ayrıca, dijital güvenlik önlemleri alma ve dijital bilgi kullanarak eleştirel düşünme becerileri de programın önemli unsurları arasında yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c; Millî Eğitim Bakanlığı, 2024d).

Dijital etik ve ahlak eğitimi üzerine yapılan literatür taraması, bu konunun eğitim müfredatlarına entegrasyonunun önemini ve gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunacak önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

4. Bulgular

4.1. Dijital Okuryazarlık ve Etik Eğitime Yaklaşım

Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital ortamları etkin ve verimli bir şekilde kullanabilme yeteneği olarak tanımlanır. Bu kavram, dijital bilgiye erişim, dijital araçların kullanımı, dijital içerik üretimi ve dijital güvenlik konularını kapsar (Buckingham, 2007). Dijital etik ise, dijital ortamda etik kurallara uygun davranışları ve kararları ifade eder. Dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitime yönelik yaklaşımlar, modern eğitim sistemlerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde, dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin önemli bileşenleri olarak vurgulanmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a). Bu dersin öğretim programları, dijital dünyada ahlaki ve etik değerlerin nasıl uygulanacağını öğrencilere öğretmeyi amaçlamaktadır. Öğretim programlarında, dijital araçların kullanımı ve dijital içeriklerin etik kurallara uygun bir şekilde nasıl değerlendirilmesi gerektiği konularına yer verilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

Literatürde, dijital okuryazarlık ve etik eğitimi üzerine yapılan çeşitli çalışmalar, bu konuların eğitimdeki önemini vurgulamaktadır. Hobbs (2010), medya okuryazarlığı ve dijital etik konularını ele aldığı çalışmada, öğrencilerin medya ve dijital içerikleri eleştirel bir gözle

değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtir. Buckingham (2007) ise, dijital araçların eğitimdeki rolünü ve etkilerini incelemiş ve dijital okuryazarlığın, öğrencilerin dijital dünyada daha bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmeleri için kritik olduğunu vurgulamıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital etik ve dijital okuryazarlık konularını öğretim programlarına entegre ederek, öğrencilere dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkma becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Bu model kapsamında, öğrencilerin dijital araçları kullanarak bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme ve paylaşma becerileri geliştirilirken, aynı zamanda etik kurallara uygun davranışları gerektiği öğretilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

Gleason (2018), dijital vatandaşlık ve dijital etik eğitimi incelediği çalışmasında, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu davranışlar sergilemelerini sağlamak için dijital vatandaşlık eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, dijital dünyada etik değerlerin ve ahlaki kuralların benimsenmesini sağlamak için kritik bir rol oynamaktadır.

Ayrıca, dijital güvenlik konusunun da dijital etik eğitiminin bir parçası olarak ele alınması gerekmektedir. Miller (2014), dijital güvenlik ve siber zorbalık konularını ele aldığı çalışmasında, dijital güvenlik eğitiminin siber zorbalığı önlemede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında, dijital güvenlik önlemleri alma ve dijital bilgi kullanarak eleştirel düşünme becerileri de programın önemli unsurları arasında yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c; Millî Eğitim Bakanlığı, 2024d).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitime yönelik kapsamlı bir yaklaşım benimseyerek, öğrencilerin dijital dünyada etik kurallara uygun ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu yaklaşım, dijital dünyada karşılaşılan etik sorunların üstesinden gelmek için gerekli bilgi ve becerilerin öğrencilere kazandırılmasını sağlamaktadır. Literatürdeki çalışmalar ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programları, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin önemini ve gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

4.2. Öğretim Programları ve Uygulamalar

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin öğretim programlarına entegrasyonunu hedeflemekte ve bu konuların Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde nasıl uygulandığını belirlemektedir. Öğretim programları, dijital araçların ve dijital içeriklerin etkin kullanımı konusunda öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim programları, dijital okuryazarlık ve etik eğitime geniş bir yer ayırmaktadır. Bu derslerin müfredatında, dijital bilgiye erişim, dijital araçların kullanımı, dijital içerik üretimi ve dijital güvenlik konuları ayrıntılı bir şekilde işlenmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b). Öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazanmalarını hedeflenmektedir.

Greenhow, Robelia ve Hughes (2009), dijital teknolojilerin öğrenci öğrenme süreçlerine etkisini inceledikleri çalışmalarında, dijital okuryazarlığın ve etik bilincin öğrenci başarılarını artırdığı sonucuna varmışlardır. Ayrıca, dijital araçların sağladığı etkileşimli öğrenme fırsatlarının, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği belirtilmektedir.

Dijital etik eğitimi, sadece bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, öğrencilerin dijital dünyada etik davranışlar sergilemelerini sağlamayı da amaçlamaktadır. Hobbs (2010), medya okuryazarlığı ve dijital etik konularını ele aldığı çalışmasında, öğrencilerin medya ve dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtir. Bu bağlamda, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları, öğrencilerin dijital içerikleri

eleştirel bir şekilde değerlendirmelerine ve etik kurallara uygun davranmalarına yönelik etkinlikler ve dersler içermektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

Öğretim programlarının uygulanmasında, dijital araçların ve dijital içeriklerin etkin bir şekilde kullanılması önemlidir. Gleason (2018), dijital vatandaşlık ve dijital etik eğitimi incelediği çalışmada, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu davranışlar sergilemelerini sağlamak için dijital vatandaşlık eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu yaklaşımla, öğrencilere dijital vatandaşlık bilinci kazandırmayı amaçlamaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları, dijital güvenlik konusuna da büyük önem vermektedir. Öğrencilere, dijital dünyada güvenli bir şekilde hareket etmeleri ve kişisel bilgilerini korumaları öğretilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c). Miller (2014), dijital güvenlik ve siber zorbalık konularını ele aldığı çalışmada, dijital güvenlik eğitiminin siber zorbalığı önlemede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Bu doğrultuda, öğretim programları, öğrencilerin dijital güvenlik önlemleri almasını ve dijital bilgi kullanarak eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesini teşvik etmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c; Millî Eğitim Bakanlığı, 2024d).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital etik ve dijital okuryazarlık konularını öğretim programlarına entegre ederek, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkma becerilerini artırmayı hedeflemektedir. Öğretim programları ve uygulamaları, öğrencilere dijital dünyada etik ve sorumlu bireyler olarak yetişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmakta ve bu konuların eğitimdeki önemini vurgulamaktadır. Literatürdeki çalışmalar ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programları, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin önemini ve gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

4.3. Literatürle Karşılaştırma

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimine yaklaşımı, mevcut literatürle karşılaştırıldığında, bu konuların eğitim sistemlerine entegrasyonunun ne kadar önemli olduğu açıkça görülmektedir. Dijital etik ve dijital okuryazarlık konuları, literatürde geniş bir şekilde ele alınmış ve bu konuların öğrencilerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmeleri için kritik olduğu vurgulanmıştır (Sert & Yılmaz, 2019).

Floridi (2013), dijital etik kavramını ele aldığı çalışmada, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan etik sorunların çözümünde dijital etik eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programlarında da benzer şekilde, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkabilmeleri için dijital etik eğitiminin önemi üzerinde durulmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a). Floridi'nin çalışması, dijital etik eğitiminin sadece teknoloji kullanımı ile sınırlı olmadığını, aynı zamanda bu teknolojiyi etik kurallara uygun bir şekilde kullanma bilincini de içerdiğini belirtmektedir.

Livingstone ve Haddon (2009), dijital güvenlik ve mahremiyet konularını inceledikleri çalışmalarında, çocukların ve gençlerin dijital dünyada karşılaştıkları risklerle başa çıkabilme becerilerini geliştirmek için dijital güvenlik eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli de dijital güvenlik konusunu öğretim programlarının önemli bir bileşeni olarak kabul etmekte ve öğrencilerin dijital dünyada güvenli bir şekilde hareket etmeleri ve kişisel bilgilerini korumaları gerektiğini öğretmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

Buckingham (2007), dijital araçların eğitimdeki rolünü ve etkilerini incelediği çalışmada, dijital okuryazarlığın öğrencilere kazandırılması gereken temel beceriler arasında yer aldığını belirtmektedir. Buckingham'a göre, dijital okuryazarlık, sadece teknolojiyi kullanma becerisi değil, aynı zamanda bu teknolojiyi eleştirel ve sorumlu bir şekilde kullanma bilincini de içerir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli de öğretim programlarında dijital okuryazarlık becerilerinin

geliştirilmesini hedeflemekte ve öğrencilerin dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirmelerini sağlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

Gleason (2018), dijital vatandaşlık ve dijital etik eğitimi incelediği çalışmasında, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu davranışlar sergilemelerini sağlamak için dijital vatandaşlık eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu yaklaşımla uyumlu olarak, öğrencilere dijital vatandaşlık bilinci kazandırmayı amaçlamakta ve dijital etik konularını öğretim programlarının önemli bir parçası haline getirmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

Miller (2014), dijital güvenlik ve siber zorbalık konularını ele aldığı çalışmasında, dijital güvenlik eğitiminin siber zorbalığı önlemede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarında da benzer şekilde, dijital güvenlik önlemleri alma ve dijital bilgi kullanarak eleştirel düşünme becerileri geliştirilmesi hedeflenmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c; Millî Eğitim Bakanlığı, 2024d).

Literatürde dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimi üzerine yapılan diğer çalışmalar da Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin yaklaşımını desteklemektedir. Greenhow, Robelia ve Hughes (2009), dijital teknolojilerin öğrenci öğrenme süreçlerine etkisini inceledikleri çalışmalarında, dijital okuryazarlığın ve etik bilincin öğrenci başarılarını artırdığı sonucuna varmışlardır. Ayrıca, dijital araçların sağladığı etkileşimli öğrenme fırsatlarının, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği belirtilmektedir.

Hobbs (2010), medya okuryazarlığı ve dijital etik konularını ele aldığı çalışmasında, öğrencilerin medya ve dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları da, öğrencilerin dijital içerikleri eleştirel bir şekilde değerlendirmelerine ve etik kurallara uygun davranmalarına yönelik etkinlikler ve dersler içermektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimine yaklaşımı, mevcut literatürdeki bulgularla uyumludur. Bu yaklaşım, öğrencilerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmeleri için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasını hedeflemektedir. Literatürdeki çalışmalar ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programları, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin önemini ve gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

Dijital teknolojilerin hızla ilerlemesi ve yaygınlaşması, eğitimde dijital okuryazarlık ve dijital etik eğitiminin önemini artırmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu gereksinimi karşılamak amacıyla öğretim programlarını dijital etik ve dijital okuryazarlık konularını içerecek şekilde revize etmiştir. Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programlarında dijital etik ve dijital okuryazarlık konularının nasıl ele alındığını incelemiş ve bu konuların eğitimdeki önemini vurgulamıştır.

Bulgular, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programlarının dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimi konusunda literatürde vurgulanan temel prensiplerle uyumlu olduğunu göstermektedir. Öğrencilere dijital dünyada etik kurallara uygun davranışlar sergileme, dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirme ve dijital güvenlik önlemleri alma gibi beceriler kazandırılmaktadır. Bu bulgular, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin sadece bilgi ve beceri kazandırmanın ötesine geçerek, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini sağlamayı amaçladığını göstermektedir.

Floridi (2013) ve Livingstone ve Haddon (2009) gibi akademik çalışmalarda vurgulanan dijital etik ve dijital güvenlik konuları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öğretim programlarının önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Bu konular, öğrencilerin dijital dünyada

karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimine yönelik kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşım benimsemektedir. Öğretim programları, öğrencilerin dijital dünyada karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkma becerilerini geliştirmeyi ve onları dijital dünyada etik ve sorumlu bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu yaklaşım, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminin önemini ve gerekliliğini vurgulayan literatürdeki çalışmalarla uyumludur.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinin hedeflerine en iyi şekilde ulaşabilmesi için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

5.1. Öğretmen Eğitimi

Dijital etik ve dijital okuryazarlık konularının etkili bir şekilde öğretilmesi için öğretmenlerin bu konularda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, öğretmen eğitimi programlarına dijital etik ve dijital okuryazarlık konularının dahil edilmesi önemlidir. Öğretmenlere bu konuların öğretiminde kullanabilecekleri dijital araçlar ve materyaller hakkında eğitim verilmelidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğretmenlerin sürekli eğitim ve gelişimlerini destekleyerek bu konudaki yeterliliklerini artırmayı amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

5.2. Müfredatın Genişletilmesi

Dijital etik ve dijital okuryazarlık konularının müfredatta daha geniş bir şekilde yer alması sağlanmalıdır. Öğrencilere bu konularda daha fazla uygulamalı ve interaktif etkinlikler sunulmalıdır. Ayrıca, müfredatın güncellenmesi ve dijital dünyadaki gelişmelere paralel olarak sürekli olarak revize edilmesi gerekmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, müfredatın dinamik ve güncel olmasını sağlayarak bu hedefe ulaşmayı amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

5.3. Dijital Araçların Entegrasyonu

Eğitimde kullanılan dijital araçlar ve platformlar, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimini destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır. Bu araçlar, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu davranışlar sergilemelerine yardımcı olacak interaktif içerikler ve uygulamalar içermelidir. Ayrıca, öğrencilerin dijital içerikleri eleştirel bir gözle değerlendirme becerilerini geliştirmelerine yönelik araçlar da kullanılmalıdır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, dijital araçların etkili kullanımını teşvik ederek bu entegrasyonu sağlamayı amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

5.4. Ailelerin Bilinçlendirilmesi

Dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitiminde ailelerin rolü de önemlidir. Ailelerin bu konularda bilinçlendirilmesi ve çocuklarına dijital dünyada nasıl davranmaları gerektiği konusunda rehberlik etmeleri sağlanmalıdır. Bu amaçla, ailelere yönelik bilgilendirici seminerler ve rehberlik programları düzenlenmelidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, ailelerin eğitime aktif katılımını ve bilinçlenmesini teşvik ederek bu konuda önemli adımlar atmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024c).

5.5. Araştırmaların Desteklenmesi

Dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimi konularında daha fazla araştırma yapılması teşvik edilmelidir. Bu alandaki araştırmalar, eğitim politikalarının ve uygulamalarının geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca, dijital etik ve dijital okuryazarlık konularında yapılacak araştırmaların sonuçları, öğretim programlarının etkili bir şekilde uygulanmasına yönelik geri bildirimler sağlayacaktır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu alandaki akademik çalışmaları ve araştırmaları destekleyerek eğitimde sürekli gelişimi hedeflemektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

Gelecekte yapılacak araştırmalar, bu öğretim programlarının etkilerini ve uygulanabilirliğini daha da derinlemesine inceleyerek, dijital etik ve dijital okuryazarlık eğitimine yönelik daha etkili ve verimli stratejiler geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunacak önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford University Press.
- Buckingham, D. (2007). *Beyond technology: Children's learning in the age of digital culture*. Polity.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Floridi, L. (2013). *The ethics of information*. Oxford University Press.
- Gleason, B. (2018). Thinking about digital citizenship: How ecological perspectives can help educators in troubling times. *Teaching and Teacher Education*, 76, 145-153.
- Greenhow, C., Robelia, B., & Hughes, J. E. (2009). Learning, teaching, and scholarship in a digital age: Web 2.0 and classroom research: What path should we take now? *Educational Researcher*, 38(4), 246-259.
- Hobbs, R. (2010). *Digital and media literacy: Connecting culture and classroom*. Corwin Press.
- Livingstone, S., & Haddon, L. (2009). *EU kids online: Final report*. London School of Economics.
- Miller, J. (2014). Digital security and cyberbullying: Implications for educational practice. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(4), 79-91.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024a). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Genel Sunum Dokümanı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024b). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024c). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (4-8. Sınıf)*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024d). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (9-12. Sınıf)*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods*. Sage Publications.
- Resnik, D. B. (2018). *The ethics of research with human subjects: Protecting people, advancing science, promoting trust*. Springer.
- Selwyn, N., & Facer, K. (2013). *The politics of education and technology: Conflicts, controversies, and connections*. Palgrave Macmillan.

- Sert, H., & Yılmaz, E. (2019). Dijital etik ve eğitim. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(2), 115-130.
- Turkle, S. (2015). *Reclaiming conversation: The power of talk in a digital age*. Penguin Press.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods*. Sage Publications.